

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Shod živinorejske zadruga za novomeško okolico dne 20. februarja t. l.

Meseca avgusta lanskega leta se je ustanovila za novomeško okolico živinorejska zadruga s sedežem v Kandiji. Vzlic pičlemu številu članov se je lotila zadruga takoj svojega dela. Prva skrb ji je bila preskrba potrebnih plemenjakov, katerih v tukajšnjem okolišu najbolj primanjkuje. Prosilo se je za bika v vseh občinah, ki pripadajo zadrugi, za občine Šmihel-Stopiče, za Prečno, za Št. Peter, za Mirnoveč in za Brusnice, ker se je povsod pokazalo pomanjkanje bikov. Namesto sedem bikov, za katere je prosila zadruga, dobila je pa le dva, ki sta se oddala eden v občino Šmihel-Stopiče, eden pa v Mirnoveč.

Glavni vzrok temu slabemu vspehu je bil ta, ker se je ves nakup plemene živine izvršil dosti prepozno, namesto v septembru — še le meseca novembra, ko je vsa plemena živina, ki se ima prodati, že davno prodana in ko je čas za take nakupe po planinskih deželah že zdavno potekel. — Sicer smo pa tudi več zahtevali kakor nam gre! Skoraj vsak, kdor je n. pr. iz mirnoveške občine pristopil za člana k zadrugi, je hotel ali bika ali pa eno ali dve kravi po znižani ceni! To je malo prevelika zahteva! Po sedanjem številu članov, ki pripadajo zadrugi v posameznih občinah, niti potrebnega števila nimamo, da bi lahko zahtevali plemenjakov! Naj govore številke! Vsaka občina bi morali imeti pri naši kravjireji saj 50 članov, da bi kot taka lahko zahtevala plemenjaka po znižani ceni za svoje člane. Kako pa je pri nas? V občini Šmihel-Stopiče imamo 22 članov, v Prečni 26, v Št. Petru 15, v Mirnoveči 12, v Brusnicah 2 člana in v Novem mestu nobenega!

Dokler ne spravimo potrebnega števila članov v posameznih občinah skupaj, toliko časa prav za prav ne moremo zahtevati združnih plemenjakov! Celo za Brusnice, ki imajo le 2 člana, smo hoteli dobiti bika!

Zato bodi pa naša prva naloga, da nabiramo člane in da z zadostnim številom članov dokažemo potrebo zadruge! Vsak kdor ima količkaj smisla in zanimanja za napredek naše živinoreje, mora pristopiti k zadrugi in postati njen član.

Zadruga priredi v pondeljek 20. februarja t. l. shod živinorejcev iz vseh občin, ki pripadajo zadrugi, da se na tem shodu pojasni pomen in potreba zadruge.

Na tem shodu se imajo pa obravnavati tudi sledeča važna vprašanja in sicer: licenciranje bikov, nakup bikov v deželi in premovanje bikov. Naše živinorejce pa vabimo, da se shoda mnogoštevilno udeleže.

Pokazati treba, da se zanimamo za nadaljni razvoj

naše živinoreje in da se zavedamo svojih dolžnosti, ki jih imamo napram tej važni kmetijski panogi.

Shod se vrši v Kandiji v prostorih župana g. Zurca in se prične ob 10. dopoludne. —r—

Umetna gnojila v vinogradu.

Da je treba naše vinograde gnojiti, ve danes vsak vinogradnik. Samo da so nekateri vinogradniki v zmoti, ter mislijo, da je še o pravem času gnojeno takrat, ko kaže trta s slabšim razvojem, da ji hrane v zemlji primanjkuje. Takim vinogradnikom bodi povedano, da se trta, ki je enkrat pričela pešati, nikdar več ne opomore do prvotne moči in rodovitosti. Prerado se pa pripeti, da zmanjka vinogradniku gnoj. Res je sicer, da ga ni gnojila, ki bi tako vsestransko dobro učinkovalo kot hlevski gnoj. Vendar pa imamo v umetnih gnojilih pripomoček, da dodamo zemlji potrebne redilne snovi, ali drugače rečeno, glavni namen gnojenja se da doseči tudi z umetnimi gnojili. Treba pa je umetna gnojila pravilno uporabiti, ker drugače izostane uspeh in je denar, ki smo ga izdali za gnoj vsaj deloma zavržen.

Snovij, katerih rabi rastlina, da se razvija, je več. Vse te snovi morajo biti v zemlji v zadostni meri. Če primanjkuje teh snovij le ena, je razvoj in rodovitost trte nepovoljna. Hlevski gnoj vsebuje vse te potrebne redilne snovi, zaradi tega se pa razvija trta tudi po gnojenju izvrstno. Umetna gnojila pa, katera rabimo pri nas, vsebujejo le po eno redilno snov. Ako tedaj le z enim umetnim gnojilom pognojimo, še nismo nikakor zadostili potrebi trte. Redilne snovi, katerih zmanjka najprej v zemlji, so: Dušik, fosforjeva kislina in kalij. Gnoj, kateri naj vinogradu koristi, mora vse tri omenjene snovi imeti. Treba je tedaj več takih umetnih gnojil pomešati. Dušik vsebuje čilski soliter in žveplenokisli amonijak. Ta gnojila vplivata na bujni razvoj mladja. Letos, ko je pričakovati vsled poškodb po toči in peronospori, da nam trte slabo odženejo, bi bilo prav priporočljivo, da potrosijo vinogradniki nekoliko čilskega solitra po vinogradu takrat, ko se prikaže prvi zarod. Potrosi se naj na vsakih 100 trt $1\frac{1}{2}$ do 2 kg čilskega solitra. To gnojilo ima to lastnost, da učinkuje takoj, med tem ko žveplenokisli amonjak bolj počasi, zato pa tudi bolj vstrajno deluje. Vzame se tega gnojila toliko, kakor čilskega solitra. Priporoča se bolj pri jesenskem gnojenju. Fosforjevo kislino vsebujeta superfosfat in Tomasova žlindra. Upliv superfosfata je hitrejši in obilnejši, kot Tomasove žlindre. Je radi tega tudi dražji. Pri pomladnem gnojenju se odločimo navadno za superfosfat in sicer za $2\frac{1}{2}$ do 3 kg na 100 trt. Tomasova žlindra bolj počasi, pa vstrajnejše upliva. Potrosi se je 3 do 4 kg na 100 trt. Fosforjeva kislina upliva pred vsem na razvoj

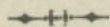
zaroda in grozdja. Kalij vsebujeta kajnit in kalijevo sol. Naši gospodarji kupujejo kajnit rajše kot kalijevo sol, ker je zadnja navidezno dražja. Ne pomislijo pa, da ima kalijevo sol več kot trikrat toliko redilne (gnojilne) vrednosti kot kajnit. Ena vreča kalijeve soli je toraj več vredna, kakor tri vreče kajnita. Kalij upliva na dobroto grozdja, pred vsem pa povzroči krepko in močno mladje. 100 trt pognojimo z $1\frac{1}{2}$ do 2 kg kalijeve soli ali 5 do $6\frac{1}{2}$ kg kajnita.

Če gnojimo s Tomasovo žlindro, ne smemo ž njo pomešati ne žveplenokislega amonjaka in ne superfosfata, ker bi to tem gnojilom škodovalo. Druga gnojila pa lahko pomešamo, predno jih raztrosimo; ni pa dobro, če dalj časa pomešana stojé.

Navedene množine umetnih gnojil veljajo pa le, če se vinograd v najkrajšem času s hlevskim gnojem pognoji, drugače bi bilo treba vzeti večje množine gnojil, ali pa vsako leto gnojiti. Kakor že enkrat omenjeno, se čilski solitar potrosi takrat, ko že odganja trta; druga gnojila pa potrosimo v jeseni, ali pa spomladi pred kopjo po celem vinogradu. Posamezne trte gnojiti nima smisla, ker nima trta svoje korenine pri kolu, temveč so po celem vinogradu razprežene.

Pozivljamo naše vinogradnike, da se poslužujejo posebno letos umetnih gnojil v vinogradu, ker so lanske nezgode trto močno oslabele. Tudi primanjkuje marsikje gnoja, vsled pomanjkanja živine in nastilja. Naročavanje umetnih gnojil preskrbuje kmetijska podružnica v Novem mestu, in naj se vsak, kdor rabi taka gnojila, obrne na ta naslov.

R. Zdolšek.

Politični pregled.

Državni zbor je od 18. do 26. januarja obravnaval prvo branje proračuna. Govorniki so izražali stališče svojih strank napram vladi, kateri rožice ne cveto. Ta zahteva velikanske izdatke za vojaštvo in mornarico, ne pove pa, kako bi se to pokrilo — brez novih dolgov. Z davčno reformo vlada tudi še ni prišla na dan. Celo „Poljski klub“ se je izjavil za politiko proste roke. — Bosanski odsek se je pod predsedstvom dr. Šustersiča posvetoval: čegava je Bosna? Mažari si z vso zvijačo prizadevajo spraviti jo pod svojo oblast. Zato je treba zakonski načrt o suvereniteti glede anektiranih dežel popraviti v zmislu pragmatične sankcije, katera Ogronom nikakor ne daje posebnih pravic do Bosne. — Vseučiliški klub Jugoslovancev je po svojih poslancih Povšet, dr. Dulibiču in dr. Ploju naznanil naučnemu ministru Stürgkhu, da vstraja pri svojih prejšnjih zahtevah. Minister bi rad italijansko fakulteto hitro rešil v proračunskem odseku. Vladni predlogi za Jugoslovane niso vsprejemljivi, da torej nameravajo nadaljevati obstrukcijo v proračunskem odseku in da upajo dobiti zase v odseku celo večino. — Taktika pa se prepušča obema jugoslovanskima kluboma. Dr. Ploj itak noče enotno postopati — radi klečeplazenja pred vlado; njegov klub ne bo rešitvi laškega vseučiliškega vprašanja delal nobenih težav. Tako se na liberalce v najvažnejših jugoslovanskih zahtevah ni nič zanesti. Zbornica je seje odložila do 7. februarja, ker med tem zborujejo delegacije. — Železniška zveza Kranjske z Dalmacijo. V seji železniškega odseka 7. februarja je interpeliral državni poslanec Jarc železniškega ministra, more li pojasniti, v kakšnem stadiju je sedaj vprašanje železniške zveze Kranjske z Dalmacijo. Minister je odgovoril, da je železniško ministerstvo, kar se tiče avstrijskih prog Novo mesto-deželna meja in Pribudič-Knin izvršilo vse potrebno, tako da ni nobene ovire, da se začne z zgradbo, bržko bo končan politični obhod. Glede hrvaških prog se je odločila ogrska vlada za progo skozi Liko. Minister je že urgiral izvršitev teh prog in se tudi osebno zavzel, da se zveza čim prej izvrši. Obljubil je, da bo tudi v bodoče zasledoval to vprašanje z vso odločnostjo.

„Slovenski klub“ je v prorač. odseku 7. febr. predlagal nastopni resoluciji: 1. C. kr. vlada se pozivlja, da prizna popolno veljavnost za vso Avstrijo naukom na zagrebškem vseučilišču,

ondi pridobljenim izpričevalom in diplomam ter državnim izpitom pred izpraševalno komisijo v Zagrebu. 2. C. kr. vlada se pozivlja, da brez odloga prične potrebne priprave za ustanovitev posebne univerze za jugoslov. prebivalstvo v Avstriji. — Dr. Korošec pozivlja odsek, da sprejme ob resoluciji in s tem ublaži napetost situacije ter vsaj za korak pospeši pomirjenje. — Ta izjava je napravila mogočen vtis, pod katerim je baron Chiari zaključil sejo. Za zdaj ne bo obstrukcije.

Delegacijam se je predložil proračun za leto 1911. Proračun zahteva 448,389.803 K potrebščin, je torej za 25,130.203 K večji kakor proračun za leto 1910. Carinski prebitki za 1911 so nasproti lanskemu letu za 10,778.800 K višje preliminirani, vsled tega znaša potrebščina, ki se ima s kvotama pokriti za 1911 14,351.403 K več kakor leta 1910, tako da znaša kvotni prispevek Avstrije za 1911 za 9,127.492, Ogrske pa za 5,223.910 več kakor lani. Proračun za poveljstva in naprave za čete v Bosni in Hercegovini izkazuje 4,340.250 K več potrebščine kakor lani, vrh tega zahteva vojno ministerstvo s posebnimi predlogami dovoljenje izrednega kredita za izpopolnjenje armade 20,000.000 K. Mornarica zahteva za smotrene na več let razdeljene nabave za svojo izpopolnitev 312,400.000 K in sicer znaša prvi obrok za leto 1911 55,000.000 K. Za nadaljevanje nabavljanja kanonov in drugega materiala se zahteva enkrat za vselej izredni kredit okoli 4,000.000 K. Mornariški ladjini program zahteva zgradbo 4 dreadnoughtov, vsak po 20.000 ton, 3 križark, vsaka po 3500 ton, 6 torpednih ladij, 12 visokomorskih torpedov, 6 podmorskih čolnov, v skupnem znesku 312,400.000 K, ki se razdele na šest let. — Skupno se zahteva letos za armado 22.9 milijonov K, za mornarico pa 24.4 milijonov K več kot lani.

V delegacijskih odsekih mej tem prerešetavajo skupni proračun. Zunanji minister Aehrenthal je pojasnoval svojo zunanjo politiko, katero je opisal v dokaj rožnatih barvah, kako da Avstro-Ogrska živi z vsemi državami v prijateljskih razmerah. Opravičen dvom je nad tem izrazil delegat dr. Šustersič kažoč na Lahe, ki v kljub trozvezi prežé na naše pokrajine ob Adriji. — Socijalni demokrat Soukup je predlagal resolucijo, naj se opusti poslanstvo pri Vatikanu, katero so odklonili. Pri tej priliki je grof Aehrenthal izjavil, da je ta resolucija nesprejemljiva, ker hoče Nj. Veličanstvo cesar kot zvesti sin Cerkve biti zastopan pri Svetem Očetu, sprejetje take resolucije bi pomenjalo razžaljenje čustev velike večine avstrijskega prebivalstva. — V delegacijski seji dne 1. febr. je bil mesto ministra Glabinskega podpredsednikom izvoljen vitez Kozlovski. — V vojnem odseku je 4. febr. govoril dr. Šustersič ter povdarjal stališče Jugoslovancev glede povečanja mornarice. Šibal je vladne stranke, ker še zdaj niso izvedle davčne preosnove, da bi se odpomagalo ljudskim potrebam, in da bi se pokrile potrebe za obrambo državnih mej. Omenjal je, da vladne stranke le na videz govorijo proti zahtevam mornarice. On pa, da-si ne pripada vladnim strankam, bo glasoval za vojno brodovje, ker je neobhodno potrebno za obrambo naše slovenske in hrvaške zemlje ob jadranski obali, odnosno tudi za ohranitev miru. . . . Avstro-ogrsko mornarica mora biti proporcionirana italijanski. . . . Ker je to vprašanje odločilnega pomena za bodočnost Hrvatov in Slovencev, so njihovi delegatje vselej glasovali za potrebe mornarice. Kar je življenskega pomena za celo državo in v tem slučaju ob enem za Jugoslovane, to ti slednji dovolijo brez ozira na vlado, katera sicer ni prijazna njihovim težnjam. Kakor je načelnik „Slovenskega kluba“ v delegaciji obudil pozornost vse javnosti, tako se je zgodilo zopet 7. februarja v drž. zboru, ko se je začela v proračunskem odseku obravnavati o laški fakulteti. Taktika „Slov. kluba“ je zelo previdna.

Cesar je 8. febr. šel v Budimpešto.

Na Kranjskem je razpisana dopolnilna deželnozborska volitev iz razreda kmečkih občin v volivnem okraju: Trebnje. Višnja Gora, Žužemberk, Mokronog, Litija, Radeče na dan 21. marca t. l. Ker je poslanec I. Mandelj odložil svoj mandat, kandidira S. L. S. g. Vehovca, župana v Žužemberku. Volivno gibanje se je v tem okraju že pričelo. Dne 2. febr. je bil sijajen shod v Smatnem pri Litiji, ki je odobril soglasno to kandidacijo, ko so volivci slišali izboren govor župana Vehovca. — Tam je isti dan tudi poročal načelnik S. L. S. dr. Šustersič o političnem položaju; njegova izvajanja so poslušalci burno odobravalali ter izrekli zaupnico poslancem Slovenskega kluba.

Kranjski deželni zbor je sklican na 18. februarj, da reši melioračni zakon.

V Krakovu je na poljskem vseučilišču prišlo do rabuk in štrajka. Profesor dr. Cimerman predava tudi o krščanski sociologiji, pristop dovoljen vsem dijakom. A židovskim svobodomislemcem

ni bilo po godu, da poučuje tudi krščanskomislec profesor. Zato so hoteli prepričati njegova predavanja. A krščanski dijaki si tega niso pustili vzeti. Liberalci so rabili silo, zasedli univerzo, branili katoliškim dijakom ustop, zabarikadirali učne dvorane, prišlo do pretepa. Slednjič je vojaštvo naredilo mir in red. Svobodomiselnici so hujskali tudi dijake po drugih visokih šolah, a so dosegli le majhen uspeh. Vlada bo menda zdaj bolj pozorna ter varovala — svobodo znanosti tudi za katoličane.

Hrvatska delegacija, izvoljena 24. januarja v hrv. saboru, je 4. febr. prvič nastopila v skupnem Ogrsko-hrvatskem državnem zboru v Budimpešti. Njen načelnik grof Pejačević je podal izjavo, slično oni prejšnje koalicijske delegacije, da se ne sme Hrvatom kršiti pravica govoriti hrvatsko na skupnem zboru in da delegacija ne bo v nobenem oziru trpela, da bi se kršila postava. Sedanja delegacija stoji glede železniške pragmatike na istem stališču, kakor prejšnja. Na Hrvatskem je vse, kar jih je v opoziciji, ali pa na strani sedanje vlade, prepričano, da je dobro razmerje z Ogrsko izključeno, ako se pragmatika ne reši pravično. — Če se bo delegacija držala svoje izjave, mora tudi izbojevati pravico Hrvatom. Kmaló se bo pokazalo, kako jo bodo Madjari zvali.

V **bosenski** sabor so Židje izvolili dr. Alkalaya proti posestniku Avramu Salomu.

Srbski kralj odpotuje 14. februarja čez Ljubljano v Italijo na obisk kraljevega dvora.

Črna Gora namerava anektirati tisti del Stare Srbije, ki loči kakor zagozda črnogorsko mejo od Albanije. Baje so Rusija, Italija in Avstrija odobrile aneksijo.

Iz **Rusije** se zopet poroča, da so v Vladivostoku zaprli ladjinega kapitana, ki je poneveril 100.000 rubljev.

Angleški kralj je 6. febr. otvoril s prestolnim govorom parlament ter povdarjal, da se morajo razmere obeh zbornic urediti.

V **Berlinu** je umrl socialdemokratski voditelj državni poslanec Singer. Bil je zelo bogat.

Turčiji žuga ustaja na več krajih. Nemiri so v Albaniji, Macedoniji, ob bolgarski meji. A najnevarnejša zanjo je ustaja v Arabiji. V pokrajini Jemen se hočejo arabski rodovi osvoboditi, imajo nad 100.000 oboroženih ustašev, kateri si kanijo osvojiti Meko, središče mohamedanske vere. Arabci sploh Turkov ne marajo.

Na **perzijskega finančnega ministra** sta 4. febr. dva napadala streljala ter ga nevarno ranila, vsled česar je umrl.

V **Mehiki** še traja revolucija. Ustaši so napadli mesto Juarez ter dne 3. feb. zagrozili z bombardiranjem.

Kongres Zedinjenih držav je dovolil za armado 93 mil. dolarjev — torej posnemajo evropske države.

Kitajskega cesarja je baje evnuh umoril.

Dopisi.

Metlika. — „Kmečka zveza za Belo Krajino“ je priredila tu dne 22. januarja shod, ki je bil sijajno obiskan ne samo iz naše okolice, nego celo iz črnomaške. Počastil je shod tudi g. okr. glavar Domicelj. Dvorana kmetijskega društva je bila prenapolnjena, mnogi so stali kar po stopnjicah. Načelnik kmečke zveze župan Mihelčič otvori zborovanje ter da besedo g. dežel-nemu glavarju Franu pl. Šukljetu, katerega volivci živahno pozdravijo. Deželni glavar je govoril poldrugo uro tako prepričevalno, da mu je občinstvo burno pritrdjevalo. Njegovi volivci so bili veseli, da so si izbrali tacega zastopnika, in da so porazili ono zahrbtno gonjo, ki so jo ob zadnji deželnozborski volitvi uprizorili zoper njega ne pristni Belokranjci nego podkupljenci liberalne garde. Škoda, da se celoten govor ni stenografil, vreden bi bil, da se razširi po vseh belokranjskih hišah. Vemo, da imajo Dol. Novice le prepričlo prostora, vendar jih prosimo, naj objavijo vsaj glavne misli tega govora. Vvodom omenja g. poslanec lepote belokranjskega ozemlja in njegove rodovitnosti — a odkod vender zaostalost? To provzroča že lega. Gorjanci jo delé od druge Kranjske, ovirajo promet . . . Državna uprava v prejšnjih desetletjih ni spolnovala svoje dolžnosti, vsak uradnik se je bal priti doli in gledal, kako bi pred odisel drugam, za ljudstvo se ni storilo skoro nič . . . To se je vsled slabih letin in drugih vzrokov selilo v Ameriko, najboljše delavne moči so zapuščale domove, ki so hiral . . . Kako pomagati? Dati je Belokranjcem doma dela in jela. Vstvariti predpogoje za boljše gospodarstvo . . . In tega načrta se je lotila S. L. S.

Česa je treba Belokrajini? Cest, vodovodov in železnice. — O cestah govornik tem lažje pove svoje mnenje, ker je bil prvi med politiki na Kranjskem, ki so v parlamentarnih

korporacijah dvignili svoj glas za absolutno potrebo zboljšati cestno omrežje. Že leta 1883. je stavil predlog, s katerim se je vlada pozvala, preložiti strmo cesto med Novim Mestom in Metliko. In v istini je bil že leta 1886. preložen najhujši oddelek te ceste; ali vlada je pri tem slabo postopala; namesto, da bi z enim mahom izvršila celo cestno popravo, dela že 25 let na tej cesti in še danes ni še vsa izpeljana do Metlike. Tako se vsled nespametnega ravnanja ni dosegel oni gospodarski uspeh te cestne zgradbe, kakor bi se lahko, ako bi vlada svojo dolžnost storila. — Sedanji deželni odbor je pa v minulem letu vzel v delo okrajne ceste okoli Metlike in pa one cestne zveze, ki so potrebne za od drugega sveta popolnoma ločeno poljansko dolino v črnomaškem okraju in te zgradbe bodo v kratkih mesecih dovršene. Še več, deželni odbor z uspehom dela na to, da bo tudi državna uprava iz državnih sredstev prispevala k stroškom neeraričnih cestnih zgradb in preložitve. Le tako bo mogoče preložiti n. pr. tisto monstrozno občinsko cesto, ki drži iz Vinice preko Preloke na Adlešice in je tako strma, da onemogoči sedaj vsak živahen promet. — Vodovodi! Velikokrat, pravi govornik, sem prehodil belokranjsko ravan v vročem poletju in kolikokrat sem žejen prosil vode, tolikrat so mi odgovorili: vina kolikor hočete ali vode nič! Kaka muka, kaka gospodarska škoda je, da trpi Belokrajina na pomanjkanju vode. Belokrajina bi imela lahko jako razvito živinorejo in bi še enkrat toliko ljudstva redila, ako bi ne bilo toliko neobdelanega sveta. Deželni odbor tudi v tem pogledu ne drži rok križem; danes vam javljam veselo vest, da je zagotovljen vodovod za poljansko dolino. Te dni je prejel deželni odbor dopis od poljedelskega ministrstva, s katerim se vlada zaveže, prispevati za ta vodovod 107.000 kron. Nekoliko trda bo šla pri oskrbi metliškega okraja s pitno vodo. Nemogoče je napreč, da bi se oni vrelci iz Blatnika, s katerimi se sedaj zalaga Črnomelj in Semič z vodo, uporabili tudi za druge kraje. Preostajajo nam samo vrelci zgoraj v Žumberku, stoječi pod hrvaško upravo. — Hrvaška vlada nam je te vrelce v porabo prepustila, ali predno se lotimo takega vodovoda, moramo natančno vedeti, ali zadostuje količina vode. Ako bo pa merjenje teh studencev pokazalo, da ti studenci ne zadoščajo, nam ne bo drugega preostalo, nego z ogromnimi stroški zajeti izvir krupskega potoka, dvigniti ga za par 100 metrov visoko nad Semič in ga odtod pustiti padati na izsušeno Belokrajino. — Železnica! Kako so vas hujskali in begali, ko so v liberalnih listih dan na dan trobili, da so poslanci Slovenske Ljudske Stranke z železnico zavozili. Le par mesecev je tega, odkar je „Slovenski Narod“ farbal svoje čitatelje, da sem jaz belokranjsko železnico zapravil. No, na take laži sem vaje pri tej gospodi. Ta sorta ljudi stoji prenizko zame, da bi reagiral na njih izmišljotine. Saj so tudi v volivnem boju med menoj in Mazzelletom pisarili v tistem svojem „Belokranjcu“ o meni: nikar ne volite tega polomljenega starčka. In vendar, če bi danes vzel katerega tistih študentov, ki so list urejevali, v svoje roke, ne vem, če bi se mu dobro godilo pri tem polomljenem starčku. Lagali so Vam, da je po vodi splavala belokranjska železnica. Sedaj so pa podrobni načrti na vpogled pri vseh dotičnih občinah in zasigurano je, da se bode še v tem poletju zasadila prva lopata in se bode tako dolgoletno hrepenenje Belokranjcev po železnični zvezi slednjič uresničilo. Tudi v tem pogledu je storila Slovenska Ljudska Stranka svojo dolžnost in jaz kot njen zastopnik v polni meri. (Res je! Dobro, dobro!)

Toda, nadaljuje govornik, deželna uprava vam more ustvariti le pogoje za boljši obstanek; nekaj drugega pa, kar je absolutno potrebno, vam pa ne more dati ne država, ne dežela, in to je energija, lastno sodelovanje, uporaba lastne moči. Govornik to na drobno izpeljuje govoreč o potrebi zboljšati vinarstvo, dvigniti sadjerejo in živinorejo. Treba bo tudi na to misliti, da se napravijo tovarniška podjetja; zlasti prostor med Metliko in Črnomljem bi bil zelo pripraven za sladkorno tovarno. Torej tovarne v Belokrajino; saj imamo premog in železno rudo. Potem ne bo treba več domačemu ljudstvu prodajati svojih mišic in svoje razsodnosti ameriškemu podjetniku, temveč izkoriščal jih bo na rodni zemlji. Koncem svojega govora se je bavil deželni glavar s političnimi vprašanji in izrazil svoje mnenje, da se sedanji položaj v državnem zboru ne da več vzdržati, in da bomo imeli najbrže tekom tega leta nove volitve. Za Belokrajino, pravi govornik, se ne boji. Saj mi ne boste te sramote naredili, da bi prišel mandat, ki ste ga meni poverili, kdaj v roke kakega liberalnega nerodneža. — In še eno besedo. Vašemu poslancu očitajo tisti „resnicoljubi“ v liberalnih glasilih, da je prodal svoje prej liberalno prepričanje ter za to iztržil vzvišeno mesto deželnega glavarja. Kaj je na tem? Res je, da sem se prišteval liberalni stranki kot študent in morda

še prva leta kot mož do 30. leta svoje starosti. Potem sem pa hodil svoja pota, katera so me čedalje bolj oddaljevala od liberalnih nazorov. Izpoznaval sem ljudi, izpoznaval sem celo plitvost in oholost liberalnih nazorov in tedaj sem leta 1900, ko je le peščica liberalnih volivcev v Novem mestu zahtevala od mene, naj podpišem liberalni program ter tako omogočim svojo soglasno izvolitev, takoj brzojavno odgovoril, da ne sprejemem ne mandata, ne kandidature. Kajti po mojem prepričanju vodijo načrti liberalne politike slovenski narod v pogin in v pogubo. (Res je! Izborno!) — Pristaš sem Slovenske Ljudske Stranke s polnim prepričanjem, da je njena pot prava; kot pristaš te stranke vas prosim, ohranite mi svoje zaupanje in ohranite zvestobo načelom Slovenske Ljudske Stranke! (Burno odobravanje.) — Po govoru deželnega glavarja je govoril deželni poslanec Matjašič o novem občinskem volivnem redu, nakar je predsednik shod zaključil. — Naša želja je, da gg. poslanci večkrat pridejo med nas. Naši ukaželjni ljudje se jih bodo tem bolj oklenili.

Iz Dobrnica. Težko smo pričakovali nedelje dne 15. jan. Govorilo se je, da namerava tuk. izobraž. društvo nas razveseliti z izredno prireditvijo. Pa nad vse pričakovanje nas je presenetil ta dan. Pevske točke, težke so bile, a vendar dobro izvedene; fantje le pogum, le oprimate se z vnemo petja! Deklamacija „Rabeljsko jezero“ je nas kar pretresla, da morejo biti ljudje tako brezčutni. Pa igra „Vaški skopuh“, kako smo se čudili! Kako priprosto in neustrašeno obnašanje vseh igralcev! Vse vloge so bile v dobrih rokah. To je bilo po igri govorenja; ta je govoril o skopuhu, oni o kmetih — vsem pa se je najbolj dopadel „ta črni“ in njegovi pomočniki; tak je bil, kakor bi se bil odtrgal naravnost iz pekla. — Druga igra „Prepirljiva sosed“ pa je bila kaj podučna; so jo pa vsi igralci izvrstno pogodili. Naj bi ljudje pač pustili prazne tožbe, ki prinašajo zaslužek vsem drugim nego kmetu! Fantje le pogum, le oklenite se društva z vso vnemo!

V Št. Jerneju je bilo preteklo leto rojenih 216, umrlo le 91. Smo torej za 125 duš na dobičku. Poročenih je bilo samo 37 parov, a sedaj je že 26 parov na oklicih. Da bi bili pač vsi srečni in oblagodarjeni! — Posojilnica je imela 806.613 31 K prometa, ima že 39.000 K reserve in nad 100.000 K naložene gotovine pri centrali, kar je vsekako dobro znamenje za lepo napredujočo zadruho. Januarija tek. leta smo imeli 87.000 K prometa.

Na Mirni je umrl 6. t. m. g. Ivan Avsenik, c. kr. poštni kontrolor v pokoju. Pokojni je bival nekaj časa kot bolnik v Kandiji pri Novem mestu, kjer je imel tudi lastno hišico. Bil je star 65 let in še samec. Blag mu spomin! — Kmalu bo minulo eno leto, odkar se koplje premog v Gorenjski gori pri Mirni. Kuharice ga bolj hvalijo kot Št. Janskega ali kočevskega. Sicer pa vsak lahko sam poskusi ter si sodbo naredi.

Ljubljana. — Seja glavnega železniškega odbora. Dne 27. jan. je bila pod predsedstvom g. deželnega glavarja Frana pl. Šuklje-ta seja, katere so se udeležili gg.: železn. referent dež. odbora dr. Lampe, drž. poslanec prof. Jarc, zastopniki lokalnih železn. odborov baron Apfaltrern, dekan Arko, dež. poslanec Bartol, Didič, dež. poslanec Prhavec, notar Rahne, dež. poslanec pl. Schollmayer-Lichtenberg, župan Zorc in dež. stavbeni nadsvetnik Klinar. — Nekateri zadržani poslanci so se opravičili. Dež. glavar je poročal o dosedanjih korakih v našem železniškem postopanju. Gre se pred vsem za predpriprave nasvetovanih prog na Kranjskem. V prvi vrsti je tu zveza Polzela s kamniško železnico in nadaljevanje do Sv. Lucije. Kot druga proga pride v poštev takoiimenovana transversalka čez Brežice-Novo Mesto. Deželni odbor se je v tem zmislu obrnil na železniško ministerstvo, a 5 mesecev ni prejel odgovora. Zato se je potem c. kr. dež. vlade dne 15. dec. 1910 zopet zglasil pri ministerstvu s prošnjo, naj bi se pospešili glavni načrti imenovanih prog tem prej, ker hoče deželni odbor tudi denarno podpirati predpripravna dela, ko ima v to svrhu 50.000 K na razpolago. Proge pa so ne samo za deželo, nego še bolj za državo neizogibno potrebne in koristne. — Glavar omenja ona glavna načela, po katerih postopa dež. odbor. Zavedati se moramo, da nam je zahtevati le tistih prog, za katere se zavzema vojna uprava. — Drugo načelo nas vodi, da se je potegovati za glavne železnice, zato se toliko ne povdarjajo lokalne železnice, s katerimi se drugače postopa. — Tretjič se je izogibati sebičnosti, ker je ni proge, s katero bi bili vsi prizadeti krogi in udeleženci zadovoljni. Mi moramo imeti glavne cilje pred očmi, na glavne točke polagati važnost, o trasi sami končno odločuje strokovnjak-tehnik in vojak.

G. glavar je prepise onih vlog na ministerstvo poslal v informacijo raznim merodajnim osebam na Štajerskem in v ministerstvu. Koncem leta je bil glavar na Dunaju. V železn. mini-

sterstvu se je s prizadetimi uradniki vršil razgovor o kranjskem železn. programu. — Končno so gospodje prišli do zaključka, da je še tekom leta 1911 popolnoma preštudirati in v red spraviti dva projekta. Eden izmed njih je proga Polzela-Kamniška železnica. Izrečno rečem — Kamniška železnica, ker prihajata tu v poštev dve varijanti: Motnik-Kamnik in Motnik-Domžale. Chance poslednje proge stoje bolj ugodno, kar pa končno tudi za Kamnik ne pomenja posebne škode, kajti ko ste enkrat na Kamniški železnici, imate že železniško zvezo s Škofjo Loko itd. Seveda se bo Kamniška železnica primerno ojačila, potem pa nadaljevala čez Škofjo Loko, ziri, dalje potom predora na Spodnjo Idrijo in Hotaleš do Sv. Lucije. Druga proga, ki se bo tudi že tekom l. 1911. dognala, je proga Brežice-Novo Mesto. Kakor je sploh moje mnenje, sem tudi pri tej priliki rekel, da obstoječi generalni projekt, katerega je izdelal prof. Schenkl v Gradcu, ne odgovarja docela potrebam, zlasti ne v spodnjem delu, kjer je po mojem prepričanju treba trasirati to progo ne na Novo Mesto, temveč na Kandijo, tako, da se ostane vseskozi na desnem bregu Krke. To se priporoča radi tega, da se prihrani most čez Krko, potem zaseka pred novomeškim kolodvorom in zlasti pa tudi zaradi tega, ker je vendar jasno, da se med hribom in Krko ležeči novomeški kolodvor ne bo mogel zadostno razvijati, dočim imate v Kandiji najlepši teren za kolodvor. — Rešitve prošnji še ni, ker se je vmes izvršila sprememba v ministerstvu. — V pogovoru z šefom generalnega štaba fcm. Conrad pl. Hötendorf-om je dobil glavar zagotovilo, da se bo podpiral naš železn. program.

G. glavar je pa stopil v dotiko tudi s štajerskim deželnim glavarjem grofom Attems-om, kateri je štajerske in kranjske zastopnike povabil na konferenco 14. jan. 1911 v Gradec. Tu so se tudi štajerski zastopniki izrekli za naš kranjski železn. program, ako se mi izrečemo za progo Hartberg-Gleisdorf, kar se je zgodilo, ker je ta črta bolj koristna, nego ona Fehring-Fürstenfeld z ozirom na našo transversalko. — Vse to sta kranjski in štajerski deželni odbor naznanila na ministerstvo. General pl. Hötendorf je naznanil g. glavarju, da se je vojna uprava izrekla za progo Hartberg-Gleisdorf. Zdaj pride čas, da stopijo na plan lokalni železniški odbori. Predpriprave bodo stale kakega pol milijona. Zato se mora tudi prebivalstvo samo vdeležiti subskripcije za pokritje stroškov. — Odbor je vzel poročilo g. glavarja soglasno na znanje ter mu za njegovo neumornost izrekel presrečno zahvalo. Razni člani želé pojasnil glede drž. prispevka. Dež. posl. Bartol nasvetuje, naj dež. odbor razpošlje poljuden poziv na lokalne železniške odbore, županstva, posojilnice in prebivalstvo prizadetih krajev, da podpišejo prispevke za predpriprave. — Glavar opozarja na takozvano garancijo, to je, koliko posameznik blaga dobiva ali odpošilja, da lahko zagotovi železn. upravi. Dalje na okoliščino, da posestniki pri odkupu zemljišč stavijo le pametne zahteve, če tirjajo pretirane cene, s tem le ovirajo vso zadevo. Poslanec Schollmayer naznani, da ima ložki krajevni odbor za progo Bloška Polica-Javornik-Herpelje zagotovljenih 30.500 K, a vsota se bo kmalu zvišala na 43.000 K. Baron Apfaltrern pove, da ima njegov odbor podpisanih okrog 5000 K. Predlog posl. Bartola je soglasno sprejet. Ustreglo se bo želji, da vsak odbornik prejme sejne zapisnike. Tako je storjen zopet važen korak za uresničenje naših potrebnih železn. Hvaležni moramo biti g. deželnemu glavarju, da zadevo vodi s tako smotreno požrtvovalnostjo.

Ljubljana. — Vredno je, da i dolemjsko glasilo nekoliko poroča o obnem zboru dne 29. jan. „Slovenske krščansko-socijalne Zveze“; kajti iz te velike organizacije so priklila mnoga izobraževalna in gospodarska društva tudi po Dolenjskem. Zborovalo se je v „Ljudskem Domu“, ki ga je Zveza iz starega strelišča prenamerila ter uredila za ljudsko izobrazbo. Skušnja potrjuje in rodoljubi v mnogih krajih bridko občutijo, da se društveno življenje ne more razvijati, ako manjka lastnih prostorov. Zato so Ljudski Domi prava zaslomba narodove organizacije. — Predsednik dr. Krek to pridobitev z veseljem povdarja ter pozove tajnika S. K. S. Z., da obvesti o njenem delovanju. Zveza ne vodi le krščansko-narodnega gibanja v Ljubljani, nego tudi po deželi — in še več, njen upliv sega v vse slovenske pokrajine, v katerih se nahajajo tudi slične organizacije, ki delujejo za vero in dom. S. K. S. Z. je oskrbela razne izobraževalne tečaje, kakor za knjigovodstvo, stenografijo, francoščino, laščino, poljščino, za šivanje in likanje, pa socijalno poučni tečaj. Iz tečaja za poljščino se je razvilo „Društvo ljubiteljev poljskega naroda“. — Zveza je povzročila lani sijajno proslavo sv. Cirila in Metoda, katera je rodila po vsej Sloveniji prelep sad „Slovensko Stražo“, ki bo tekom enega leta štela do 200 podružnic in ki je v pol letu že izdala v obrambene svrhe nad 28.000 K. Za predavanja ima Straža bo-

gato zalogo skioptičnih slik, ki jih posojuje društvom po vseh krajih. — Ljudski Oder bo v novem Domu prevzel dramatične prireditve, katere so že dozdej in bodo pričale, da so lepe igre prava vzgoja in zabava ukaželjnemu ljudstvu. — Zveza je priredila 29 predavanj, 5 s skioptičnimi slikami. Pošiljala pa je tudi širom domovine govornike za nebrogina društva, katera so se za to zglasila. Z ozirom na obširno izobraževalno delo je Zvezi naklonil deželni odbor 4000 K podpore v pokritje velikih izdatkov. „Orlovska organizacija“ ima svoj sedež v Zvezi. Lepo se je razvila, kakor razvidno iz poročila načelnika V. Jeločnika. „Orel“ šteje 128 odsekov s 3691 člani, mej temi telovadcev 2526, netelovadcev 407, podpornikov 758. Javnih telovadeb je bilo 151, izletov 473, predavanj 661. Uniformo ima 1887 članov. Časnik „Mladost“ prihaja na odseke v 1171 izvodih. — Zveza je napredovala na glasbenem polju, kajti njena članica „Ljubljana“ je vodila glasbeno šolo z nad 60 gojenci, šolski zbor šteje okrog 260 glasov, mešani zbor pa 160 udov. — Vkljub temu se povodom „sestanka jugoslovanskih kulturnih društev“ sklicateljem ni zdelo vredno povabiti „Ljubljano“. Ker so se tako „Slovenska Matica“, „Glasbena Matica“ in „Zveza pevskih društev“ postavile na ekskluzivno stališče, ne ostaja S. K. S. Z. družega, nego osnovati si svojo „Zvezo pevskih zborov“ ter širiti lepo slovensko pesem v vse sloje našega naroda. — Svojo organizacijo ima ženski oddelek. Tajnica Vider omenja, da šteje njih društvo 615 rednih, 10 podp. in 2 ustan. članice. V šivanju se je poučevalo 46 članic. Poučevalo se je v cerkvenem in narodnem petju posebej. Priredilo se je nekaj izletov. Radi smrti zaslužne predsednice Manfreda ni bilo zabavnih večerov. Prej imenovani tečaji so nudili obiskovalcem mnogo duševnega užitka. Kar katerega člana veseli, lahko obiskuje in spopolnjuje svoje znanje v socialnih stvareh, stenografiji, knjigovodstvu, raznih jezikih itd. — Slednjič sta voljena odbora — ženski pod predsedstvom gospe Katarine Černič, možki pod načelstvom dr. Kreka. — Zborovanje je potrdilo staro resnico, da se z združenimi močmi veliko doseže. Tu so pa združeni po vseh slovenskih deželah vsi sloji od najizobraženejših do najpriprostejših za resnični napredek našega naroda.

Dijaška kuhinja v Novem mestu.

V prvem tečaju šol. leta 1910/11 je bilo v dijaški kuhinji oskrbovanih 70 dijakov opoludne, 54 zvečer. Od teh je bilo koncem tečaja odpuščenih troje radi slabega izpričevala, trije pa so ostali na poskušnji do konca prve konference drugega tečaja, če se morda poboljšajo. Na novo je bil sprejet eden, tako da je zdaj v dijaški kuhinji 68 učencev. Ostali so se izkazali vredne podpore. — Kakor sem podal koncem lanskega šol. leta v „Novicah“ račun, tako storim tudi zdaj za cel prvi tečaj. Sledim pa stranem računске knjige.

Ostanek od šol. l. 1909/10	70:38 K	
Od 1. avg. do 25. sept. prejemi	534 20 K	izdatki 110 24 K
od 26. sept. do 29. nov. „	181 46 K	„ 294 90 K
od 29. nov. do 27. dec. „	462 — K	„ 583 49 K
od 2. jan. do 11. jan. „	701 44 K	„ 890 44 K
od 15. jan. do 9. febr. „	618 10 K	„ 402 51 K
Skupaj	2567 58 K	2281 58 K
Ostane torej	286 — K.	

Med prejemi ni všteta vsota 135 K, ki jo prejme dijaška kuhinja od podpornega društva, ker ta denar gre hiši za odplačevanje obresti od dolga. Istotako pa bi bilo odšteti od prejemkov tudi 441 86 K, ker ta denar sem moral dvigniti iz mestne hranilnice, da sem kupil za kuhinjo tri prašiče. — V prihodnji šteč. „Novic“ podam imena darovalcev z darovi in tudi v kaj so se porabili. — S strahom sem se lotil letos dijaške kuhinje, kajti slaba letina je pretila tudi njej. Živila, ki so se dobila preje v obilici zastoj, treba je letos kupovati za drag denar. Hvala pa gre dobrotnikom, ki so vpoštevajoč draginjo, priskočili tem po-zrtvovalneje na pomoč. Nekaterih krajev slaba letina, kakor čujem, ni tako hudo obiskala. Zato pa prosim predvsem č. gg. župnike, naj v onih župnijah nekoliko potrkajo pri župljanih za živila (krompir, fižol itd.), ker mladina je že šesti mesec pridno pri delu, in zaloga gre h koncu! Vzdržati pa je treba še štiri mesece in pol. Naj ne bo ta prošnja glas vpijočega v puščavi, saj gre tudi tu za narodno delo! Marsikaj bi pa tudi lahko dosegli gg. župani, ako bi po vzgledu žužemberškega župana, g. Vehovca, poslali nabiralno polo med ljudi, za kar jih prosim v imenu mladine.

Dr. Ciril Ažman, vodja dij. kuhinje.

Domače in ptuje novice.

Osebnosti. Prestavljeni so č. gg.: Viktor Kragl iz Fare kot kaplan v Sodražico, na Ig Fran Golmajer, dozdej v začasnem pokoju. V Leskovcu Ant. Kopitar iz Kočevja. Doktor bogoslovja je postal dobrovski kaplan J. Kotnik.

Odlikovanje. Cesar je imenoval predsednika okrožnega sodišča v Novem Mestu dr. Jakoba Kavčiča za dvornega svétnika povodom njegove vpokojitve.

Duhovsko podporno društvo ima občni zbor v Ljubljani dne 22. febr. Zgradilo je lep hospic ob Bohinjskem jezeru. Vsled tega nasvetuje spremembo svojih pravil.

Odhod. Primarij dr. Defranceschi je koncem januarja zapustil tukajšnje mesto in se preselil v Gorico. G. primarij ima velike zasluge za zboljšanje zdravstvenih razmer na Dolenjskem, osobito pa za novomeško zdravstveno okrožje, kjer je obe bolnici povzdignil na zelo častno mesto modernih sanitetnih zavodov. — Poleg primarija dr. Šlajmerja slovi na Kranjskem dr. Defranceschi kot najspretnější kirurg in ob enem ginekolog. Njegov odhod najbolj obžaljujejo njegovi bivši pacienti.

Za belokranjsko železnico je za dne 7. febr. napovedani politični obhod preložen na 28. februvarja.

Smrtna kosa. Dne 6. t. m. je umrl tukajšnji hišni posestnik in sodarski mojster Ivan Puc na Bregu. Pokojni je bil zelo vešč in iskan obrtnik. P. v m.!

Prostovoljna dražba Fišerjeve vile v Kandiji vršila se bode v četrtek 16. febr. t. l. v notarski pisarni ob 10. uri dop.

Marijina družba priredi v Šmihelu pri Novem mestu dne 12. in 19. februarja v dvorani igrokaz „Marijina podoba“ in šalo-igro „Loterijska sreča“. Začetek ob treh popoldne. Sedeži I. vrste po 1 K, II. vrste 60 h, stojišča 30 h. Listki se dobivajo v šmihelski prodajalni ter pred predstavo pri blagajni. Ker je igra zanimiva, vabimo obilno gledalcev.

Premestitev uradnih prostorov. S 1. februarjem 1911 so se z dovoljenjem c. kr. poljedelskega ministerstva preselili uradni prostori c. kr. vinarskega nadzorstva za Kranjsko iz hiše št. 82 v Rudolfovem, v hišo št. 70 (prej hiša primarija g. dr. Peter Defranceschi-ja) v Kandiji pri Rudolfovem. Ker ima predmestje Kandija svoj lasten poštni urad, je treba — da se dostavljanje dopisov ne zakasni — pridejati k naslovu pošiljatev, namenjenih za gori imenovani urad, vselej: pošta Kandija, Kranjsko.

Naznanila mestnih stražnikov leta 1910. Aretiranih je bilo zaradi beračenja 47 oseb, zaradi tatvine 17 oseb, zaradi razgrajanja in kaljenja nočnega miru 29 oseb, zaradi nasilstva 9 oseb. Naznanjenih za različne prestopke je bilo 251 oseb. Zgubljenih in najdenih različnih stvari je bilo 26. Avtomobilov je vozilo skozi mesto 54.

Iz Kočevja se nam poroča, da je ondi umrla 8. febr. gospa mati profesor Watzl-na. Pogreb je danes 10. febr. Priporoča se vsem prijateljem in znancem v molitev. G. profesorju Watzlnu globoko sožalje!

Kočevske surovosti. Dne 29. jan. je slov. izobraž. društvo imelo v Dolgi vasi pri Kočevju zopet predavanje. Ko je šel Anton Levstik, posestnikov sin, od sv. maše, ga je neki Jožef Krauland iz Livolda št. 3. na cesti od zadej napadel, vzel mu iz žepa pol-litersko steklenico petroleja in mu jo na glavi razbil. Vsega s krvjo in petrolejem oblitega fanta so pripeljali domov prestrašenim starišem. — Surovina gotovo ne odide zasluženi kazni.

Smrtna kosa. Na Vinigorici pri Trebnjem je umrl višji poštni kontrolor Ferdo Tomažič, ki je bil splošno priljubljen. — P. v m.!

Pastor Hegemann, znani lutrovski in vsenemški hujskač v Ljubljani, se je moral svoji službi odpovedati, ker ga višja protestantska oblast na Dunaju ni mogla več rabiti.

Poroča. Na svečnico je bil v ljubljanski stolnici po kano-niku Žitniku poročen c. kr. geometer Ivan Verbič iz Novega Mesta z gđc. Pavlo Gimpej iz Gornjih Sušic pri Toplicah.

Zagreb šteje 78.956 prebivalcev; z vojaki utegne imeti okrog 80.000.

Nesreča. Dne 29. jan. je šel fant Franc Šešič iz Avguštin pri Kostanjevici s sodčkom na vodnjak po vodo. Ko je hotel na-polniti sodček, navezan na vrvi, potegniti iz vodnjaka, mu je na ledu spodletelo, zgubil je ravnotežje, se prekopicnil v vodnjak ter utonil.

Deželni odbor kranjski razpisuje do 16. februarja službo okrožnega zdravnika v Žužemberku.

Prostovoljno gasilno društvo v Toplicah priredi v ne-dejlo 12. t. m. v gostilni g. M. Zupanc-a predpustno veselico.

Sankanje. V nedežo popoldne je bilo jako živahno na sankališču pod Božjim Grobom. Pri tem športu so se isti dan ponesrečili kar trije. Najhujši je ranjen dr. Skapin, odvetniški koncipijent pri dr. Slancu, kateremu se je ob telegrafičnem drogu zlomila noga nad klancem. Prvo pomoč mu je skazal dr. Strašek, potem so ga prepeľali v kandijsko bolnico. Druga dva sta pa manj poškodovana. Umestno bi bilo, ko bi mogoče občina kakor v drugih večjih in manjših krajih preskrbela za drugo leto javno sankališče s primerno pristojbino. S tem bi bilo ustrezno večini prebivalcev, ki ne iščejo zabave v gostilnah in drugačnih veselecah, ampak si poiščejo pošteno zabavo v tem zdravem športu. Mladini pa naj bi se prepovedalo drsanje po mestnih ulicah.

• **Cesar Franc Jožefova možka bolnica** je obhajala dne 26. jan. lepo slavnost. Nadzidani del bolnišnice je z vsem opremljen, da se bodo mogli sprejemati bolniki. Zato se je vršilo blagoslovljenje, ki ga je z večjo asistenco opravil p. n. g. prošt dr. Elbert, znani pospeševatelj naših sanitarnih zavodov. Navzočni so bili p. n. gg.: opat zatiški p. Jaromir Majer, okrajni glavar baron Rechbach, ravnatelj kranjske hranilnice dr. vitez Schoepl, nadinspektor Teodor Opitz, mnogo duhovnikov novom. dekanije in več občinstva. Tudi notranje naprave so se uredile po najmodernejših zahtevah. Slučajno je isti dan obhajal svoj god p. prijor Polikarp, pač hvaležen Bogu in dobrotnikom za srečno dovršeno delo. Bog nakloni bolnici še mnogo dobrotnih src!

Naraščujoča gimnazija. V šolskem letu 1910/11 je vstopilo v novomeško gimnazijo 285 javnih učencev in 6 privatistinj, skupaj 291. To število nam kaže, da novomeška gimnazija stalno narašča. Toliko učencev še do sedaj ni nikdar imela od njenega obstanka. Pa tudi matura zadnjih treh let je jasen dokaz, kako lepi so uspehi. Leta 1910 je napravilo maturo 17 osmošolcev, med temi 4 z odliko; leta 1909. pa 21 osmošolcev, med temi 7 z odliko, in leta 1908. pa 24 osmošolcev, med temi 4 z odliko. Torej je v zadnjih treh letih napravilo maturo 62 osmošolcev, med temi 15 z odliko. Revne dijake podpira dijaško podporno društvo z nakupom šolskih knjig in obleke, in dijaška kuhinja, kjer dobiva nad 70 pridnih in revnih dijakov kosilo in večerjo.

Nezgoda. Dne 4. febr. se je ponesrečil Kastelčev hlapec, ko je peljal s kolodvora blago v Kandijo. Na klancu proti Rozmanovi gostilni so konji nekoliko zavili, vsled česar je voz na ledeni cesti zdrčal na stran ter se zvrnil na hlapca, katerega so nezvestnega prepeľali v možko bolnico.

V okrajni cestni odbor metliški je imenoval deželni odbor deželnega poslanca Martina Matjašica in Davorina Vukšiniča, oskrbnika v Metliki.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu januarju 1911 je 290 strank vložilo 80.601 K 41 h; 368 strank vzdignilo 108.904 K 31 h; 18 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 53.200; 300 menic se je eskomptovalo za 105.638 K. Stanje vlog 3.544.893 K 91 h. Denarni promet 626.109 K 2 h. Vseh strank bilo je 1477.

Ljubljana šteje brez vojaštva 38.645 prebivalcev; od zadnjega štetja za 4690 ljudi več.

Praga s predmestji ima 629.000 stanovalcev; v naši polovici največ za Dunajem.

Odprava mature. Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev, ki je zborovala v Ljubljani, je sprejela predlog, naj se matura opusti. — Dijaki bodo gotovo s tem zadovoljni.

Slovenska Straža je dne 29. jan. odprla v Sv. Križu pri Trstu otroški vrtec, ki je sprejel 40 otrok. Popoldne so ustanovili podružnico Sl. St. ob navzočnosti 300 ljudi. Živela nova postojanka ob sinji Adriji!

Vlom v župnišče na Primskovem. Dne 29. jan. je med službo božjo še neznan zločinec brskal po župnišču in odnesel ves denar, vmes tudi cerkveni, ki ga je staknil, in nekatere druge stvari. Le stare krajcarje je pustil.

Ilirska Bistrica na Notranjskem, kjer je sedež uradov, je z dovoljenjem cesarjevim postala „trg“.

V Grosupljem so našli blizu mlina mrtvega železnično-postajnega načelnika Tomaža Aicholzerja. Pokazalo se je, da je umrl nasilne smrti. Neki ponočnjak Janežič ga je udaril po glavi, vsled česar je umrl za otrpnenjem možganov. Fant je priznal svoj zločin.

Kuga. V Mandžuriji, posebno v mestu Harbinu razsaja kuga ali črna smrt. Širi se daleč na okrog. Na tisoče ljudi je že pomrlo. Okužena je že tudi Mongolska in vzhodna Kitajska. Bati se je, da se kuga zanese tudi na Japonsko. Zdravnikov sploh ni dobiti. Rusija mora zelo paziti ob sibirski železnici.

Gospodarske drobtine.

— **Živinorejska zadruga za novomeško okolico** priredi v ponedeljek 20. februarja shod živinorejcev, na katerem se bodo razpravljala važna vprašanja tičoča se napredka naše živinoreje. Na sporedu shoda so: nakup plemene živine v deželi, licenciranje bikov in premovanje bikov. Pozivljamo naše živinorejce, da se shoda mnogoštevilno udeleže! Shod se vrši dopoldne ob 10. v prostorih g. župana v Kandiji.

— **Članom živinorejske zadruge za novomeško okolico!** Zadruga šteje sedaj 77 zadržnikov. Ker še niso vsi podpisali pristopnice, nujno pozivljamo vse člane, da se udeleže shoda 20. februarja in da pri tej priliki podpišejo tudi pristopnice. Vabimo pa tudi vse druge zavedne živinorejce, da pristopijo k zadruzi, ker je le z zadostnim številom članov mogoče dosežati namen zadruge.

— **Načelstvo živinorejske zadruge za novomeško okolico** je imelo 1. februarja sejo, pri kateri je poročal tajnik o dosedanjem delovanju in o rešitvi prošnji za nakup subvencioniranih bikov. Deželni odbor je dal zadruzi le 2 bika, enega za mirnopoško občino in enega za občino Šmihel-Stopiče. Sklene se zaprositi potrebne bika sedaj na spomlad. Načelstvo je odobrilo predlog tajnika, da se sprejme „Dol. Novice“ za glasilo živinorejske zadruge in da se ukrenejo v tem oziru vsi potrebni koraki. Slednjič se je sklenilo prirediti dne 20. februarja shod živinorejcev, na katerem naj se razpravlja sedanji način licenciranja, nakup plemene živine doma v deželi in premovanja bikov. Seje so se udeležili načelnik Grašič in člani načelstva Bevc, Jančar, Kastelic, Osojnik, Rohrman in Zurc.

— **Kletarski tečaj v Vipavi** priredi kranjska kmetijska šola na Grmu dne 20. in 21. februarja tega leta. — Predavanja bodo združena s praktičnim razkazovanjem v zadržni kleti. Ker se dovoli pristop k praktičnim demonstracijam le omejenemu številu udeležencev, se je treba do 14. t. m. zglasti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija-Kranjsko).

— **Reja junčkov za pleme.** Pri nas je reja goveje živine silno pomanjkljiva. Junčki se navadno režejo. Tako se zgube časih najlepše živali za pleme. Lepe junčke po dobrih in dragocenih plemenjakih, ki se vpeljujejo v deželo, ni zametavati, ampak jih je zrediti za pleme. Saj ni res, da morajo biti biki povsod le čiste krvi, da so sposobni za pleme. V mnogih krajih so tudi križanci dobri. Da se reja plemenih junčkov povzdigne, naj se lepo raščeni junčki ne režejo in ne oddajajo v mesnico. Kdor ima lepega teleta, ki ga ne misli rediti, naj ga priglasi živinorejski zadruzi. Ravno tako naj se pa priglasijo pri zadruzi tisti živinorejci, ki so pripravljeni kupiti lepa teleta za pleme. Živinorejska zadruga želi s takim posredovanjem doseči, da se lepa teleta ohranijo za rejo in da se reja plemenih junčkov povzdigne.

— **Občni zbor kmetijske podružnice v Novem mestu** bo v ponedeljek 20. februarja ob 2 popoldne v društvenem prostoru (v hiši g. Jakšeta v Novem mestu). Na dnevnem redu je med drugim volitev enega odbornika in poročilo o pomenu mlekarke zadruge za novomeško okolico. Vabimo vse p. n. člane, da se udeleže občnega zbora, na katerem se ima tudi sklepati o delovanju podružnice v tekočem letu.

— **Mlekarstvo in kravja reja v prečenski občini** trpita kakor drugod zaradi tega, ker ni mogoče mleka prodajati. Iz Bršljina, Cegelnice, Bučevasi se nosi redno v mesto. Iz drugih vasi se pa ne izplača delati posameznikom dolge poti v mesto. V tem pogledu bi bilo želeto, da se mleko skupno pošilja v mesto. Zadnje nedežo je bil v Prečni sestanek ondotnih gospodarjev, ki so se posvetovali, kako bi se dalo mleko dostavljati v mlekarno na Grm, kar naj bi bil prvi pričetek in prvi korak za ustanovitev zadržne mlekarnice.

— **Kmetijski tečaj v Ambrusu** priredi deželni odbor mesca marca. Natančnejši spored objavimo prihodnjič.

— **Kmetijski tečaj v Škocijanu** je bil izvanredno močno obiskan. V nedežo 29. jan. zjutraj in popoldne je bilo po 300 udeležnikov in v ponedeljek popoldne 150. To si lahko vzamejo za zgled drugi kraji. Za vsak napredek je prva stvar zanimanje.

— **Nakupovanje in oddaja plemene govedi.** Deželni odbor kranjski je z ozirom na kugo na gobcu in parkljih, ki se je pojavila v deželi, za sedaj ustavil nakupovanje plemenskih bikov. Zopetno nakupovanje se svoj čas objavi. Deželni odbor sedaj plemenskih bikov, krav in telic sploh ne oddaja.

— **Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu** se vrši v torek in v sredo 14. in 15. t. m. Začetek v torek popoldne ob 2. uri. Iz drugih krajev se je mnogo gospodarjev priglasiło. Že-

limo, da se ga udeležijo mnogoštevilno tudi gospodarji in gospodinje iz novomeške okolice.

— Zaradi kuge na parkljih in v gobcu je prepovedan obisk živinorejskega in mlekarskega tečaja prosilcem iz vseh tistih krajev, kjer se je ta kuga že pojavila.

— Kmetijsko šolo na Grmu je nadziraval v sredo 8. t. m. poročevalec šole deželni odbornik grof Barbo. Prisostvoval je dopoldne in popoldne pouku in ogledal razne nove naprave na zavodu.

— Viničarski tečaj na Grmu se prične 15. februarja. V tečaj je prosilo 23 mladenčev iz raznih krajev naše vinorodne dežele. Sprejelo se je 6 mladenčev, ki bodo imeli vso potrebno oskrbo v šolski zidnici v Cerovcih, katera se je v ta namen primerno uredila in opravila.

Loterijske številke.

TRST, 28. januarja	46	64	22	32	90
GRADEC, 4. februarja	64	7	88	67	43

Dražbeni oklic.

E 314/10
28

Dne 15. februarja 1911 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 zopetna dražba zemljišča vl. št. 361 kat. obč. Rudolfovo (hiša št. 167 v Novem mestu in vrta).

Nepremičnini je določena vrednost na 1324 K.

Najmanjši ponudek znaša 666 K; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 med opravljenimi urami.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamjenene sodnje niti ne imenjujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 11. januarja 1911.

31

Preklic.

29

Zapeljan od liberalnih listov govoril sem neresnico o ugledni Kandijski posojilnici. Obžalujem to in preklicujem, kar sem slabega govoril, osobito ker je zavod na jako trdni podlagi in popolnoma zaupanja vreden. Zahvaljujem se tudi načelstvu, da je opustilo tožbo proti meni.

Novomesto, dne 1. svečana 1911.

Franc Pintar, posestnik in gostilničar.

Kovačijo s stanovanjem in nekaj sadnega drevja prodam.

Želi se dober kovač, razumen v svoji stroki. Dela je veliko, ker so cele občine brez kovača. Leži na okr. cesti blizu župne cerkve. — Več o tem pove Martin Pleterski, posestnik — Zdoie, pošta Videm na Štajerskem.

30-2-1

Iz proste roke se prodaja vinograd v Trški gori

na novo zasajen. Zraven spada zidnica in vsa priprava. — Več se izve pri lastniku Jožefu Osolnik — Novo mesto št. 131.

STANOVANJE

v Kandiji št. 77, obstoječe s treh sob, kuhinje, kleti, drvarnice in vrta, da s 1. majem v najem lastnica Ana Brule, kuharica v vili Valka.

28-2-1

Lepa, v dva konca zidana

25-2-1

hiša

s kletjo in svinjakom ter lepim vrtom, na katerem se nahaja drevje in trte, je takoj iz proste roke

na prodaj.

Več se izve v Zalogu h. št. 2 pri Novem mestu.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je le ena, posnem-
kov pa je več! Zato
pozor! Zahtevajte
in jemljite samo
izvirne zavoje
■ z imenom ■

Kathreiner

Štev. 125.

Razglas.

Podpisano mestno županstvo opozarja vse gg. lastnike psov, da si nabavijo pasje znamke za l. 1911, ki jih je dobiti pri mestni blagajni, vsaj do 28. februarja t. l., ker bode od tega časa naprej pobral konjač vse v mestu nahajajoče se pse brez znamk.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dné 5. februarja 1911.

Župan Josip Ogoreutz l. r.

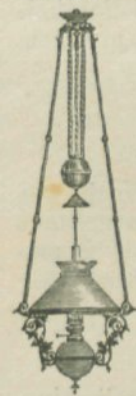
32-3-1

Najboljše in najcenejše nadomestilo za plinovo
: luč, ki ne sme v nobeni hiši manjkati, je :

SVEALIN.

Svealin je tvarina, ki daje, primešana petroleju, čarobno čisto, belo luč, ki daleč prekoša vsako plinovo luč ter ne napravlja dima in neprijetnega duha in ohrani svetilke popolnoma čiste. :: Svetilka je vsaka dobra, samo da je snažna. ::

Svealin ima neprecenljivo vrednost, ker se poraba petroleja zmanjšuje za 30 do 40 odstotkov ter je zelo po ceni. 1 košček velja 4 vinarje, 3 ducate v originalnih škatljicah samo K 1-20

Glavno zastopstvo za : **J. TANDLER**, Šmihel, pošta Kandija
: Dolenjsko ima : pri Novem mestu, (Krajske).

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem
se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. ☞ Za naročilo zadostuje dopisnica. 15-23-2

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$

26-0-1

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Posestvo (pol grunta)

obstoječe s hiše v dva konca, v vsakem po dve sobi, vsega drugega gospodarskega poslopja, njiv, hoste, vinograda in dveh kozolcev, enega treh štantov, drugega 4 štante (dopler). Vse je radi požara popolnoma novo in hiša z zarezano opeko krita.

Več pove Jože Mesojevec na Krki št. 7. 21-3-2

Kupite
če imate:

Kašalj

hripavost, katar in
zasliženje, oslovski

in dušljivi kašelj nič drugega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič
Novo mesto. 1-18-3

Pozor Živinorejci!

Naznanjam tem potom, da imam že več let v zalogi Barthel-novo klajno apno garantirano 40—42%, katerega prodajam

à 1 kg	0.36 v
5 „ naenkrat à 1 kg	0.32 „
25 „ „ „ 1 „	0.28 „
50 „ „ „ 1 „	0.25 „

tako da se dobi primerno ceneje kakor naravnost iz Dunaja, ker pri malih naročilih blaga vozina preveč zdraži. — Ravno tako imam tudi vedno v zalogi „Mastin“ kot priznано najbolji za prašičjorejo. — 1 zavoj 50 v, 5 zavojev naenkrat 2 kroni. — Poštna naročila se točno izvršijo.

J. Picek,

9-10-3

poprej A. Pauser, Novomesto — velika zaloga železnine in špecerije.

Zaloga
sukna, platna,
modnega in
manufakturnega
blaga.

Franc Souvan sin, — Ljubljana

Mestni trg št. 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

5-12-3

Največja zaloga
preprog.

Popolne opreme
za neveste.

Dr. Trenz

se je preselil iz Draškovca v Novo mesto v lastno hišo št. 233 nad mlinom ter

 ordinira vsak dan dopoldne
razven nedelj. — Ob nedeljah pa ordinira v Draškovec pri
Št. Jerneju. 18-2-2

300^m suhih bukovih drv

in sicer vsakemu Novomeščanu na dom postavljene po K 6.40 za meter, proda gospod Ivan Vintar, Straža; manj kot 3 metre se ne odda. 14-2-2

Radi preselitve se odda dobro idoča

prodajalna

s špecerijo in galanterijo takoj v najem. Ob enem se sprejme dečka poštenih staršev kot vajenca v mesarski in gostilničarski obrt.

Več pove upravništvo Dol. Novic.

17-2-2

Izdelovalnica peči in glinastih izdelkov na Drski pri Novem mestu.

Ljubomir Orlando se vljudo priporočuje slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela — Specijalist za popravila slabo postavljenih pečij in štedilnikov.

4-12-3

 Solidno delo in triletno jamstvo.